

Държавен образователен стандарт за придобиване на квалификация по професията
„Водач на МПС за обществен превоз”

Професионално направление:		
840	Транспортни услуги	
Наименование на професията:		
840090	Водач на МПС за обществен превоз	
Специалности:		Степен на професионална квалификация:
8400901	Вътрешни и международни превози на пътници	Първа
8400902	Вътрешни и международни превози на товари	Първа
Ниво на квалификация според Европейската квалификационна рамка (ЕКР) – 2		Ниво на квалификация според Националната квалификационна рамка (НКР) – 2

1. Изисквания към кандидатите

1.1. Изисквания към кандидатите за входящо минимално образователно и/или квалификационно равнище за придобиване на степен на професионална квалификация съгласно Закона за професионалното образование и обучение (ЗПОО)

За придобиване на първа степен на професионална квалификация по професията „Водач на МПС за обществен превоз“ от Списъка на професиите за професионално образование и обучение по чл. 6, ал. 1 от ЗПОО (утвърден от министъра на образованието и науката със Заповед № РД 09-413 от 12.05.2003 г., посл. изм. Заповед № РД 09-1851 от 27.03.2017 г.) изискванията за входящото минимално образователно равнище за лица над 18 г. е завършено основно образование.

Изискванията за входящо минимално квалификационно равнище при продължаващо професионално образование и обучение са придобита квалификация по част от професията.

При продължаващо професионално обучение съгласно чл. 2, ал. 4 от Наредба № 41 от 4.08.2008 г. за условията и реда за провеждане на обучение на водачите на автомобили за превоз на пътници и товари и за условията и реда за провеждане на изпитите за придобиване на начална квалификация, се изискват завършен първи гимназиален етап и придобита квалификация по професия „Водач на МПС на обществен превоз“, удостоверено с карта за квалификация на водача.

За ученици и за лица, навършили 16 г. със специални образователни потребности се организира професионално образование и професионално обучение, съобразено със съответното им увреждане.

Здравословното състояние на кандидата се удостоверява с медицински документ, доказващ, че професията, по която желае да се обучава, не му е противопоказна.

1.2. Валидиране и професионални знания, умения и компететности

Придобиването на квалификация по професията „Водач на МПС за обществен превоз“ или по част от нея чрез валидиране на придобити с неформално или информално учене резултати от ученето се осъществява съгласно Наредба № 2 от 13 ноември 2014 г. за

условията и реда за валидиране на професионални знания, умения и компетентности, издадена от министъра на образованието и науката (обнародвана в Държавен вестник, бр. 96 от 21.11.2014 г., в сила от 01.01.2015 г.).

1.3. Изисквания за минимална възраст и правоспособност за управление на МПС

В съответствие с чл. 151 от Закона за движение по пътищата минималната възраст на лицата кандидатстващи за обучение за придобиване на първа степен на професионална квалификация по професията „Водач на МПС на обществен превоз“ е 18 години. Изисква се и придобита правоспособност за управление на МПС от категория „В“.

2. Описание на професията

2.1. Трудови дейности, отговорности, личностни качества, особености на условията на труд, оборудване и инструменти, изисквания за упражняване на професията, определени в законови и подзаконови актове (здравословно състояние, правоспособност и др.)

Придобилият първа степен на професионална квалификация по професията „Водач на МПС за обществен превоз“ осъществява вътрешни и международни превози на пътници и на товари. При изпълнение на професионалните си задължения водачът на МПС за обществен превоз работи с технологична документация; извършва контрол на техническото състояние на МПС; извършва дейности при техническото обслужване и безопасната експлоатация на МПС, като използва ефективно експлоатационни материали. При изпълнение на ежедневните задачи водачът спазва изискванията за здравословни и безопасни условия на труд, техника на безопасност, хигиена и охрана на труда, пожарна и аварийна безопасност.

Водачът на МПС за обществен превоз може да работи във всички търговски дружества с предмет на дейност експлоатация на автотранспортна техника. В своята дейност той използва:

- разнообразни материали - експлоатационни технически течности, електролити, добавки, миелци препарати и др.;
- инструменти и приспособления - измерителни, механични, електрически, пневматични и др.; ръчни и преносими, универсални и специализирани инструменти за монтаж, демонтаж и техническо обслужване;
- агрегати и съоръжения, повдигателна и специализирана апаратура, миялна техника, предпазни средства и съоръжения.

За ефективно изпълнение на своите професионални задължения и отговорности водачът на МПС за обществен превоз трябва да притежава: издръжливост за работа при еднообразна рутинна дейност; умения за вземане на бързи и правилни решения в конкретна ситуация, за работа с хора, за оформяне на документи; съобразителност, гъвкавост, отговорност и др.

Дейността на водача на МПС за обществен превоз обикновено е в рамките на законоустановената продължителност на работното време, но при определени ситуации, изискващи спешни и неотложни действия, се налага удължен работен ден, а също и работа в празнични и почивни дни. Работното време се урежда и с Регламент 561/2006 на Европейската общност; Европейската спогодба за работата на екипажите на превозните средства, извършващи международни автомобилни превози (AETR) - ратифицирана със закон – ДВ, бр. 28 от 1995 г.; Наредбата за организация на работното време на лицата, които извършват транспортни дейности в автомобилния транспорт на Министерството на транспорта, в сила от 01.01.2007 г., приета с ПМС № 244 от 11.09.2006 г., обн. ДВ, бр. 77 от 19 септември 2006 г., изменена и допълнена с Постановление № 324 от 01 декември 2011 г.

Работната среда, в която водачът на МПС за обществен превоз изпълнява своите професионални задължения, често включва:

- работа с повишени нива на шума и запрашеност, на работни площадки и обекти на открито при неблагоприятни атмосферни условия;
- манипулации с пожароопасни материали, химически агресивни и отровни течности;
- повишена концентрация на отровни изпарения на гориво-смазочни материали и отработени газове при работата на ДВГ;
- продължително физическо натоварване и др.

2.2. Възможности за продължаване на професионалното обучение

Лицата, придобили първа степен на професионална квалификация по специалност от професията „Водач на МПС“ могат да продължат обучението си по друга специалност на същата професия или по друга професия от професионално направление „Транспортни услуги“.

При продължаващото професионално обучение се организира обучение за усвояване на единиците резултати от ученето, които лицата не притежават.

2.3. Възможности за професионална реализация съгласно Националната класификация на професиите и длъжностите (НКПД-2011) в Република България, утвърдена със Заповед № РД 01-931/27.12.2010 г. на министъра на труда и социалната политика, посл. изм. и доп. със Заповед № РД01-300 от 25.04.2017 г.

Придобилите първа степен на професионална квалификация по професията „Водач на МПС за обществен превоз“ могат да постъпват на работа на длъжности от следните длъжности от НКПД в Република България:

- Единична група 8322 „Водачи на леки автомобили, вкл. таксите“:
 - 8322-3001 Водач, специален автомобил;
 - 8322-2002 Шофьор, лек автомобил до 9 места;
 - 8322-2003 Шофьор, линейка;
 - 8322-2004 Шофьор, пощенски автомобил;
 - 8322-2005 Шофьор, такси;
 - 8322-2006 Шофьор, лекотоварен автомобил;
 - 8322-2007 Шофьор, куриер;
- Единична група 8331 „Водачи на автобуси и ватмани“:
 - 8331-2001 Ватман;
 - 8331-2002 Шофьор, автобус;
 - 8331-2003 Шофьор, съчленен автобус;
 - 8331-2004 Шофьор, съчленен тролейбус;
 - 8331-2005 Шофьор, тролейбус;
 - 8331-2006 Шофьор-инструктор;
 - 8331-3007 Шофьор, самолетообслужваща техника;
- Единична група 8332 „Водачи на тежкотоварни автомобили“:
 - 8332-2001 Шофьор, противопожарен автомобил;
 - 8332-2002 Шофьор, платформа;
 - 8332-2003 Шофьор, самосвал;
 - 8332-2004 Шофьор, специален тежкотоварен автомобил;
 - 8332-2005 Шофьор, тежкотоварен автомобил - 12 и повече тона;
 - 8332-2006 Шофьор, товарен автомобил (международни превози);
 - 8332-2007 Шофьор, цистерна;
 - 8332-2008 Шофьор, тежкотоварен самосвал - 12 и повече тона;
 - 8332-2009 Шофьор, тежкотоварен автомобил;
 - 8332-2010 Шофьор, товарен автомобил;

както и други подобни длъжности, допълнени при актуализацията на НКПД.

3. Единици резултати от ученето (ЕРУ)

3.1. Списък на ЕРУ

Обща професионална подготовка

- ЕРУ 1. Здравословни и безопасни условия на труд
 - РУ Познава и спазва разпоредбите за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд на работното място
 - РУ Спазва изискванията за превантивна дейност по опазване на околната среда
 - РУ Участва в овладяването на рискови и аварийни ситуации
- ЕРУ 2. Икономика
 - Познава основите на пазарната икономика
 - Познава основните характеристики на производствената дейност в предприятие
- ЕРУ 3. Предприемачество
 - РУ Познава основите на предприемачеството
 - РУ Формира предприемаческо поведение

Отраслова професионална подготовка

- ЕРУ 4. Организация на труда
 - РУ Организира работния процес
 - РУ Поема отговорност за качеството на работата си
- ЕРУ 5. Комуникация и чужд език
 - РУ Общува ефективно в работния екип
 - РУ Владее чужд език по професията
- ЕРУ 6. Информационни и комуникационни технологии
 - РУ Обработва информация с ИКТ
 - РУ Комуникира с ИКТ
 - Създава цифрово съдържание с ИКТ
- ЕРУ 7. Транспортни услуги
 - РУ Познава услугите и превозните средства в автомобилния транспорт
- ЕРУ 8. Техническо обслужване на МПС
 - РУ Подготвя МПС за път
 - РУ Участва в техническото обслужване на МПС

Специфична професионална подготовка за специалност „Вътрешни и международни превози на пътници“

- ЕРУ 9. Пътнически превози
 - РУ Разчита и използва нормативна и технологична документация
 - РУ Осъществява пътнически превози
 - РУ Действа адекватно при възникване на пътнотранспортно произшествие

Специфична професионална подготовка за специалност „Вътрешни и международни превози на товари“

- ЕРУ 10. Товарни превози
 - РУ Разчита и използва нормативна и технологична документация
 - РУ Осъществява товарни превози
 - РУ Действа адекватно при възникване на пътнотранспортно произшествие

3.2. Описание на ЕРУ

Обща професионална подготовка

ЕРУ 1

Наименование на единицата:	Здравословни и безопасни условия на труд (ЗБУТ)
Ниво по НКР:	2
Ниво по ЕКР:	2
Наименование на професията:	Водач на МПС за обществен превоз
Ниво по НКР:	2
Ниво по ЕКР:	2
Резултат от учене 1:	Познава и спазва разпоредбите за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд на работното място
Знания	<ul style="list-style-type: none"> • Познава основните нормативни разпоредби за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд за конкретната трудова дейност • Знае основните рискове за здравето и безопасността при конкретната трудова дейност • Знае основните мерки за защита и средствата за сигнализация и маркировка за осигуряване на ЗБУТ
Умения	<ul style="list-style-type: none"> • Прилага необходимите мерки за защита • Използва средствата за сигнализация и маркировка за осигуряване на ЗБУТ
Компетентности	<ul style="list-style-type: none"> • Изпълнява трудовата дейност при спазване на необходимите мерки за осигуряване на безопасност и здраве при работа • Проявява отговорност към останалите участници в трудовия процес • Извършва трудовата дейност, като спазва нормативните разпоредби за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд на работното място
Резултат от учене 2:	Спазва изискванията за превантивна дейност по опазване на околната среда
Знания	<ul style="list-style-type: none"> • Познава основните разпоредби за опазване на околната среда, отнасящи се до конкретната трудова дейност • Знае рисковете от замърсяване на околната среда при извършваната трудова дейност (ако е приложимо) • Познава основните изисквания за разделно събиране на отпадъци • Познава разпоредбите за съхранение, използване и изхвърляне на опасни продукти
Умения	<ul style="list-style-type: none"> • Разпознава и съхранява опасни продукти и излезли от употреба детайли, възли, материали, консумативи и др., спазвайки технологията за събиране и рециклиране (ако е приложимо)

Компетентности	<ul style="list-style-type: none"> Изпълнява трудовата дейност при спазване изискванията и правилата за опазване на околната среда
Резултат от учене 3:	Участва в овладяването на рискови и аварийни ситуации
Знания	<ul style="list-style-type: none"> Знае основните рискови и аварийни ситуации Познава основните изисквания за осигуряване на аварийна безопасност Изброява основните стъпки за действия при аварии и аварийни ситуации Познава видовете травми и методите за оказване на първа помощ
Умения	<ul style="list-style-type: none"> Използва терминологията, свързана с аварийните ситуации Спазва изискванията за осигуряване на пожарна и аварийна безопасност Спазва правилата за действия при аварии и аварийни ситуации Оказва първа помощ на пострадали при авария
Компетентности	<ul style="list-style-type: none"> Разпознава рисковете, които могат да доведат до възникване на пожар и/или авария Участва в овладяването на възникнал пожар и/или авария, в съответствие с установените вътрешно-фирмени правила за пожарна и аварийна безопасност
Средства за оценяване:	<p>Средство 1:</p> <ul style="list-style-type: none"> Писмен изпит/Тест <p>Средство 2:</p> <ul style="list-style-type: none"> Решаване на казус по зададен сценарий
Условия за провеждане на оценяването:	<p>За средство 1 и 2:</p> <ul style="list-style-type: none"> Учебен кабинет
Критерии за оценяване:	<p>За средство 1:</p> <ul style="list-style-type: none"> Владее основни теоретични знания за: здравословни и безопасни условия на труд на работното място; превантивна дейност за опазване на околната среда; овладяване на аварийни ситуации и оказване на първа помощ на пострадали. <p>За средство 2:</p> <ul style="list-style-type: none"> Избира най-подходящият тип поведение при зададените рискови ситуации Вярно и точно определя необходимите действия за оказване на първа помощ

ЕРУ 2

Наименование на единицата:	Икономика
Ниво по НКР:	2
Ниво по ЕКР:	2
Наименование на професията:	Водач на МПС за обществен превоз
Ниво по НКР:	2
Ниво по ЕКР:	2

Резултат от учене 1:	Познава основите на пазарната икономика
Знания	<ul style="list-style-type: none"> • Познава общата теория на пазарната икономика • Запознат е основните икономически проблеми – оскъдност, ресурси, избор • Знае ролята на държавата в пазарната икономика • Познава основните икономически субекти в бизнеса
Умения	<ul style="list-style-type: none"> • Информира се за успешни практически примери за управление на различни бизнес начинания
Компетентности	<ul style="list-style-type: none"> • Способен е да идентифицира успешни практически примери за управление на бизнес начинания
Резултат от учене 2:	Познава основните характеристики на производствената дейност в предприятие
Знания	<ul style="list-style-type: none"> • Познава основите на пазарното търсене и пазарното предлагане • Дефинира основни икономически понятия - приходи, разходи, печалба, рентабилност
Умения	<ul style="list-style-type: none"> • Обяснява основни икономически понятия
Компетентности	<ul style="list-style-type: none"> • Способен е да анализира основните икономически принципи в контекста на производствената дейност на дадено предприятие
Средства за оценяване:	<p>Средство 1:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Писмен изпит/Тест <p>Средство 2:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Казус по зададен сценарий
Условия за провеждане на оценяването:	<p>За средство 1 и 2:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Учебен кабинет
Критерии за оценяване:	<p>За средство 1:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Владее основните теоретични знания в областта на икономиката <p>За средство 2:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Вярно, точно и мотивирано определя действията за разрешаване на проблема в зададения казус/сценарий

ЕРУ 3

Наименование на единицата:	Предприемачество
Ниво по НКР:	2
Ниво по ЕКР:	2
Наименование на професията:	Водач на МПС за обществен превоз
Ниво по НКР:	2
Ниво по ЕКР:	2
Резултат от учене 3.1:	Познава основите на предприемачеството
Знания	<ul style="list-style-type: none"> • Знае същността на предприемачеството • Познава видовете предприемачески умения
Умения	<ul style="list-style-type: none"> • Анализира практически примери за успешно управление на дейността на салона
Компетентности	<ul style="list-style-type: none"> • Предлага нови идеи за ефективно изпълнение на трудовите

	дейности
Резултат от учене 3.2:	Формира предприемаческо поведение
Знания	<ul style="list-style-type: none"> • Познава характеристиките на предприемаческото поведение • Знае видовете предприемаческо поведение
Умения	<ul style="list-style-type: none"> • Преценява необходимостта от промени, свързани с подобряване на работата
Компетентности	<ul style="list-style-type: none"> • Предлага решения за оптимизиране на трудовите дейности
Средства за оценяване:	<p>Средство 1:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Писмен изпит/Тест <p>Средство 2:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Казус по зададен сценарий
Условия за провеждане на оценяването:	<p>За средство 1 и 2:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Учебен кабинет
Критерии за оценяване:	<p>За средство 1:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Владее основните теоретични знания в областта на предприемачеството <p>За средство 2:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Вярно, точно и мотивирано определя действията за разрешаване на проблема в зададения казус/сценарий

Отраслова професионална подготовка

ЕРУ 1

Наименование на единицата:	Организация на труда
Ниво по НКР:	2
Ниво по ЕКР:	2
Наименование на професията:	Водач на МПС за обществен превоз
Ниво по НКР:	2
Ниво по ЕКР:	2
Резултат от учене 1:	Организира работния процес
Знания	<ul style="list-style-type: none"> • Познава структурата на стопанската организация • Познава методи за нормиране на работния процес • Познава основните нормативните актове, свързани с професията • Познава планирането на ресурси, свързани с работния процес • Познава основните нормативни актове, свързани с професията
Умения	<ul style="list-style-type: none"> • Планира работния процес • Съставя график на работните задачи • Спазва основните нормативни актове, свързани с професията
Компетентности	<ul style="list-style-type: none"> • Ефективно организира работния процес
Резултат от учене 2:	Поема отговорност за качеството на работата си
Знания	<ul style="list-style-type: none"> • Познава видовете дейности в работния процес • Познава изискванията за изпълнение на видовете дейности

	<ul style="list-style-type: none"> • Познава начините за организация на дейностите в работния процес
Умения	<ul style="list-style-type: none"> • Спазва етичните норми на поведение • Участва в изграждането на работната среда
Компетентности	<ul style="list-style-type: none"> • Подпомага и съдейства за създаване и поддържане на етична работна среда
Средства за оценяване:	<ul style="list-style-type: none"> • Решаване на тест • Решаване на казус по зададен сценарий
Условия за провеждане на оценяването:	<ul style="list-style-type: none"> • Учебен кабинет
Критерии за оценяване:	<ul style="list-style-type: none"> • За средство 1: Дефинира основни теоретични понятия в областта на организацията на работния процес • За средство 2: Дефинира основни теоретични понятия в областта на разпределението на дейностите в работния процес

ЕРУ 5

Наименование на единицата:	Комуникация и чужд език
Ниво по НКР:	3
Ниво по ЕКР:	3
Наименование на професията:	Водач на МПС за обществен превоз
Ниво по НКР:	2
Ниво по ЕКР:	2
Резултат от учене 1:	Общува ефективно в работния екип
Знания	<ul style="list-style-type: none"> • Знае ролята на отделните длъжности в екипа, техните работни взаимоотношения и йерархични връзки
Умения	<ul style="list-style-type: none"> • Комуникира в работен порядък с екипа и персонала на предприятието
Компетентности	<ul style="list-style-type: none"> • Може да комуникира ефективно с всички участници в трудовия процес, съобразно работния протокол • Поема отговорности при работа в екип
Резултат от учене 2:	Владее чужд език по професията
Знания	<ul style="list-style-type: none"> • Познава основната професионална терминология на чужд език
Умения	<ul style="list-style-type: none"> • Чете и разбира професионални текстове (специализирана литература, техническа документация и други) на чужд език • Ползва чужд език при търсене на информация от интернет и други източници
	<ul style="list-style-type: none"> • Владее чужд език на ниво, позволяващо му да изпълнява служебните си задължения
Средства за оценяване:	<ul style="list-style-type: none"> • Провеждане на разговори по професионални теми на чужд език
Условия за провеждане на оценяването:	<ul style="list-style-type: none"> • Учебен кабинет
Критерии за оценяване:	<ul style="list-style-type: none"> • Комуникира на чужд език в учебна или работна ситуация

Наименование на единицата:	Информационни и комуникационни технологии
Ниво по НКР:	2
Ниво по ЕКР:	2
Наименование на професията:	Водач на МПС за обществен превоз
Ниво по НКР:	2
Ниво по ЕКР:	2
Резултат от учене 1:	Обработка информация с ИКТ
Знания	<ul style="list-style-type: none"> Изброява интернет търсачки Знае за съществуването на невярна или подвеждаща информация в интернет Познава начините за намиране и запазване на определена цифрова информация (текст, изображения, аудио, видео, уеб страници и др.) Знае начините за възпроизвеждане на вече записано цифрово съдържание
Умения	<ul style="list-style-type: none"> Използва търсачка за намиране на информация Записва и съхранява цифрово съдържание (текст, изображения, аудио, видео, уеб страници и др.) Възпроизвежда вече записано цифрово съдържание
Компетентности	<ul style="list-style-type: none"> Демонстрира основно владение на ИКТ при обработването на информация
Резултат от учене 2:	Комуникира с ИКТ
Знания	<ul style="list-style-type: none"> Изброява доставчици на услугата електронна поща Изброява софтуер за аудио и видео разговори Изброява доставчици на услуги за споделяне на файлове Познава софтуерни продукти, свързани с професионалната дейност
Умения	<ul style="list-style-type: none"> Използва електронна поща Използва основни функции на софтуер за аудио и видове разговори Споделя файлове онлайн Работи със софтуерни продукти, свързани с професионалната дейност
Компетентности	<ul style="list-style-type: none"> Демонстрира основно владение на ИКТ при онлайн комуникация
Резултат от учене 3:	Създава цифрово съдържание с ИКТ
Знания	<ul style="list-style-type: none"> Познава софтуер за създаване и редакция на просто цифрово съдържание в един формат (текст, таблици, изображения)
Умения	<ul style="list-style-type: none"> Създава просто цифрово съдържание в един формат (текст, таблици, изображения)
Компетентности	<ul style="list-style-type: none"> Демонстрира основно владение на ИКТ при създаването на електронно съдържание
Средства за оценяване:	<p>Средство 1:</p> <ul style="list-style-type: none"> Изпълнение на задача, свързана с намирането на информация в интернет по зададена тема, нейното съхранение и възпроизвеждане <p>Средство 2:</p> <ul style="list-style-type: none"> Изпълнение на задача, свързана със споделянето на файл в интернет

	пространството и изпращане на връзка (линк) за сваляне до друг потребител по електронната поща
Условия за провеждане на оценяването:	За средство 1 и 2: <ul style="list-style-type: none"> • Учебен/компютърен кабинет • Персонален компютър или лаптоп • Достъп до интернет
Критерии за оценяване:	<ul style="list-style-type: none"> • Поставените задачи са изпълнени самостоятелно и в рамките на предварително зададеното за това време. • Демонстрирани са основни знания, умения и компетентности, свързани с употребата на ИКТ

ЕРУ 7

Наименование на единицата:	Транспортни услуги
Ниво по НКР:	2
Ниво по ЕКР:	2
Наименование на професията:	Водач на МПС за обществен превоз
Ниво по НКР:	2
Ниво по ЕКР:	2
Резултат от учене 1:	Познава услугите и превозните средства в автомобилния транспорт
Знания	<ul style="list-style-type: none"> • Познава общото устройство на различните видове и категории автомобили и техните конструктивни особености • Познава видовете пътна настилка и категоризацията на автомобилните пътища • Знае видовете горива, използвани при автомобилния транспорт • Познава видовете услуги в автомобилния транспорт и тяхното икономическо значение
Умения	<ul style="list-style-type: none"> • Разпознава вида и категорията на автомобила • Разпознава категорията на автомобилен път
Компетентности	•
Средства за оценяване:	• Решаване на теоретичен тест
Условия за провеждане на оценяването:	• Учебен кабинет
Критерии за оценяване:	• Демонстрирани знания от областта на транспортните услуги

ЕРУ 8

Наименование на единицата:	Техническо обслужване на МПС
Ниво по НКР:	2
Ниво по ЕКР:	2
Наименование на професията:	Водач на МПС за обществен превоз
Ниво по НКР:	2
Ниво по ЕКР:	2
Резултат от учене 1:	Подготвя МПС за път

Знания	<ul style="list-style-type: none"> • Знае начините за проверка маслото на двигателя и на скоростната кутия, нивото на охлаждащата (антифриза) и на хидравличната течност, както и налягането в гумите • Познава техническите течности, използвани при експлоатация на МПС • Познава конструкцията и маркировката на автомобилните гуми
Умения	<ul style="list-style-type: none"> • Проверява нивото на маслото в двигателя • Проверява нивото на маслото на скоростната кутия • Проверява нивото на охлаждащата течност (антифриза) • Проверява нивото на хидравличната течност • Проверява нивото на спирачната течност • Проверява нивото на електролита в акумулаторните батерии • Проверява налягането в гумите • Постава вериги на гумите • Сменя стъклочистачките • Проверява изправността на осветителната и сигнализацията система • Проверява изправността на системите за отваряне и затваряне на вратите
Компетентности	<ul style="list-style-type: none"> • Извършва преглед на системите, възлите и агрегатите, осигуряващи безопасното движение на МПС • Подготвя МПС за път като се съобразява с особеностите на избрания маршрут, климатичните условия, предписанията на производителя и графика за труд и почивка
Резултат от учене 2:	Участва в техническото обслужване на МПС
Знания	<ul style="list-style-type: none"> • Познава методите за установяване на неизправност по МПС и ремаркетото • Познава правилата за експлоатация на МПС, свързани с опазването на околната среда и оптималната консумация на гориво • Познава принципите на действие на спирачните уредби и методите за проверка на техническото им състояние • Описва критериите за оценка на годността и безопасността на детайлите, механизмите, агрегатите и оборудването на МПС • Познава технологичната документация за отчитане на извършената работа и експлоатационните срокове за годност на МПС
Умения	<ul style="list-style-type: none"> • Разчита специфична технологична документация и намира необходимата информация в нея • Разпознава и избира необходимите за конкретните операции инструменти, приспособления, съоръжения, експлоатационни материали и резервни части • Извършва безопасно почистване на детайли, механизми и агрегати • Ползва електронни системи за контрол на МПС • Изготвя документи за отчитане експлоатационните срокове за годност на МПС • Попълва и оформя технологична документация за извършената работа
Компетентности	<ul style="list-style-type: none"> • Прилага в правилна последователност технологията и техниката за безопасно техническо обслужване на транспортното средство (почистване, смазване и регулировки)

	<ul style="list-style-type: none"> Извършва контрол на техническото състояние на транспортното средство като оценява годността и безопасността на детайлите, механизмите, агрегатите и оборудването на МПС
Средства за оценяване:	<ul style="list-style-type: none"> Подготвя МПС за път
Условия за провеждане на оценяването:	<ul style="list-style-type: none"> Учебно МПС Монтьорски инструменти
Критерии за оценяване:	<ul style="list-style-type: none"> Проверени са маслото на двигателя и на скоростната кутия, нивото на охлаждащата (антифриза) и на хидравличната течност, както и налягането в гумите Констатациите са верни Ако е било необходимо, са долети точните количества течност

Специфична професионална подготовка за специалност „Вътрешни и международни превози на пътници“

ЕРУ 9

Наименование на единицата:	Пътнически превози
Ниво по НКР:	2
Ниво по ЕКР:	2
Наименование на професията:	Водач на МПС за обществен превоз
Ниво по НКР:	2
Ниво по ЕКР:	2
Резултат от учене 1:	Разчита и използва нормативна и технологична документация
Знания	<ul style="list-style-type: none"> Знае правилата за безопасност при движение по пътищата както в населено, така и извън населено място Познава изискванията на нормативните актове за регистрация и контрол на автобус, както и на превозните документи за съответния вид превоз на пътници Познава документите, изисквани при превоз на пътници Познава конструкцията и нормите във връзка с теглото и размерите на управлявания автобус
Умения	<ul style="list-style-type: none"> Разпознава значението на средствата за регулиране на движението по пътищата и на работните площадки и обекти Разчита и спазва графици на движение и пътническите потоци Попълва документите, изисквани при превоз на пътници Разчита пътна карта за движение по различни маршрути Планира маршрута с оглед спазване на времето за пристигане
Компетентности	<ul style="list-style-type: none"> Може самостоятелно да разчита и използва нормативна и технологична документация
Резултат от учене 2:	Осъществява пътнически превози
Знания	<ul style="list-style-type: none"> Познава предназначението на уредите на контролното табло Познава функцията на различните уреди за управление на автобуса, както и тези на допълнителното оборудване Познава възможните рискове, които могат да настъпят при превоз на пътници

	<ul style="list-style-type: none"> • Познава изискванията при работа с контролни уреди за регистриране на движението при автомобилния транспорт (тахографи)
Умения	<ul style="list-style-type: none"> • Интерпретира показанията на уредите на контролното табло • Използва уредите за управление и допълнително оборудване на автобуса • Избира подходящата предавка при движение на автобуса • Използва ограничителя на скоростта • Ползва електронна система за навигация (GPS) • Работи с контролни уреди за регистриране на движението при автомобилния транспорт (тахографи) • Осигурява необходимия обхват на обзорност, в зависимост от габаритите на автобуса • Разпознава опасните ситуации, които могат да възникнат при управление на автобус • Предвижда и разпознава опасните ситуации в пътното движение и реагира адекватно при възникването им • Предвижда опасностите при завои, наклони и препятствия на пътя • Открива техническите неизправности, които застрашават безопасността на движението, и взема съответните мерки
Компетентности	<ul style="list-style-type: none"> • Създава условия за безопасно превозване на пътници, като спазва времето за управление на МПС и времето за почивка на водача • Управлява правилно и безопасно автобус, като не създава опасни ситуации, съобразява се с пътните условия и отчита опасностите, произтичащи от пътя, превозното средство и средата на движение • Демонстрира отговорност при превоз на пътници и багажи, отнася се вежливо с пътниците, осигурява удобството и сигурността им • Спазва стриктно правилата за превоз на деца, като се съобразява с техните възрастови, физически и психични особености
Резултат от учене 3:	Действа адекватно при възникване на пътнотранспортно произшествие
Знания	<ul style="list-style-type: none"> • Познава задълженията и отговорностите на водача за превоз на пътници при възникване на ПТП
Умения	<ul style="list-style-type: none"> • Осигурява обезопасяване на участъка от пътя, като поставя необходимата сигнализация • Оказва първа помощ и осигурява превоз на пострадалите до медицинско заведение • Документира събитието като извършва необходимите административни процедури
Компетентности	<ul style="list-style-type: none"> • Спазва правилата за поведение при пътнотранспортни произшествия, реагира своевременно и отговорно
Средства за оценяване:	<ul style="list-style-type: none"> • Решаване на казус по зададен сценарий
Условия за провеждане на оценяването:	<ul style="list-style-type: none"> • Учебен кабинет
Критерии за оценяване:	<ul style="list-style-type: none"> • Вярно, точно и мотивирано са определени действията, които следва да се предприемат за разрешаване на описания проблем в зададения казус/сценарий

Специфична професионална подготовка за специалност „Вътрешни и международни превози на товари“

ЕРУ 10

Наименование на единицата:	Товарни превози
Ниво по НКР:	2
Ниво по ЕКР:	2
Наименование на професията:	Водач на МПС за обществен превоз
Ниво по НКР:	2
Ниво по ЕКР:	2
Резултат от учене 1:	Разчита и използва нормативна и технологична документация
Знания	<ul style="list-style-type: none"> • Познава предназначението на уредите на контролното табло • Знае правилата за безопасност при движение по пътищата както в населено, така и извън населено място • Познава изискванията на нормативните актове за регистрация и контрол на товарния автомобил и ремаркетото, както и на превозните документи за съответния вид превоз на товари • Познава документите, изисквани при превоз на товари • Познава конструкцията и нормите във връзка с теглото и размерите на управлявания товарен автомобил и автоvlak
Умения	<ul style="list-style-type: none"> • Интерпретира показанията на уредите на контролното табло • Разпознава значението на средствата за регулиране на движението по пътищата и на работните площадки и обекти • Разчита и спазва графици на движение при превоз на товари • Попълва и оформя технологична документация за извършения превоз • Разчита пътна карта за движение по различни маршрути • Планира маршрута с оглед спазване на срока за доставка на товара
Компетентности	<ul style="list-style-type: none"> • Може самостоятелно да разчита и използва нормативна и технологична документация
Резултат от учене 2:	Осъществява товарни превози
Знания	<ul style="list-style-type: none"> • Познава функцията на различните уреди за управление на товарния автомобил, както и тези на допълнителното оборудване • Познава възможните рискове, които могат да настъпят при превоз на товари • Знае правилата за безопасно прикачване на ремаркета и полуремаркета • Познава изискванията при работа с тахограф и/или дигитално устройство • Познава документите, изисквани при превоз на товари
Умения	<ul style="list-style-type: none"> • Стифира и укрепва товари • Използва уредите за управление и допълнително оборудване на товарния автомобил • Избира подходящата предавка при движение на товарния автомобил • Използва ограничителя на скоростта • Ползва електронна система за навигация (GPS) • Работи с контролни уреди за регистриране на движението при автомобилния транспорт (тахографи)

	<ul style="list-style-type: none"> • Прикачва и разкачва ремарке и полуремарке • Осигурява необходимия обхват на обзорност, в зависимост от габаритите на товарния автомобил, ремаркетото и товара • Обозначава извънгабаритния товар със съответната сигнализация • Разпознава опасните ситуации, които могат да възникнат при управление на товарния автомобил и автовлака • Предвижда и разпознава опасните ситуации в пътното движение и реагира адекватно при възникването им • Предвижда опасностите при завой, наклони и препятствия на пътя • Предвижда опасностите при преодоляване на хоризонтални криви на пътя и такива под наклон • Открива техническите неизправности, които застрашават безопасността на движението, и взема съответните мерки
Компетентности	<ul style="list-style-type: none"> • Създава условия за безопасно превозване на товари, като спазва времето за управление на МПС и времето за почивка на водача • Управлява правилно и безопасно товарен автомобил и автовлак, като не създава опасни ситуации, съобразява се с пътните условия и отчита опасностите, произтичащи от пътя, превозното средство и средата на движение • Демонстрира отговорност при превоз на товари
Резултат от учене 3:	Действа адекватно при възникване на пътнотранспортно произшествие
Знания	<ul style="list-style-type: none"> • Познава задълженията и отговорностите на водача за превоз на товари при възникване на ПТП
Умения	<ul style="list-style-type: none"> • Осигурява обезопасяване на участъка от пътя, като поставя необходимата сигнализация • Оказва първа помощ и осигурява превоз на пострадалите до медицинско заведение • Документира събитието като извършва необходимите административни процедури
Компетентности	<ul style="list-style-type: none"> • Спазва правилата за поведение при пътнотранспортни произшествия, реагира своевременно и отговорно
Средства за оценяване:	<ul style="list-style-type: none"> • Решаване на казус по зададен сценарий
Условия за провеждане на оценяването:	<ul style="list-style-type: none"> • Учебен кабинет
Критерии за оценяване:	<ul style="list-style-type: none"> • Вярно, точно и мотивирано са определени действията, които следва да се предприемат за разрешаване на описания проблем в зададения казус/сценарий

4. Изисквания към материалната база

4.1. Учебен кабинет

Основното оборудване включва работно място за всеки обучаван (работна маса и стол), работно място за обучаващия (работна маса и стол), учебна дъска, шкафове, свободна стена за окачване на табла, екран за прожектиране, аудиовизуална техника и др. Учебният кабинет трябва да отговаря на изискванията на Наредба № 41 от 2008 г. за условията и реда за провеждане на обучение на водачите на автомобили за превоз на пътници и товари и за условията и реда за провеждане на изпитите за придобиване на начална квалификация, издадена от Министерството на транспорта (обн. ДВ, бр. 73 от 2008 г.).

Учебните пособия включват демонстрационни табла, схеми, слайдове, макети и

модели, реални образци, учебни видеофилми, програмни продукти, каталози, инструкции, справочници, технически паспорти и др., съобразени с преподаваното учебно съдържание.

4.2. Учебна площадка и учебни МПС

Учебна площадка и учебни МПС не са необходими, тъй като от кандидатите за обучение се изисква да притежават правоспособност за управление на МПС, минимум категория „В“, съгласно Закона за движение по пътищата.

5. Изисквания към обучаващите

Право да преподават по учебните предмети или модули от общата професионална подготовка имат лица с висше образование по специалност от следните професионални направления според от Класификатора на областите на висше образование и професионални направления, утвърден от Министерски съвет с Постановление № 125 от 24.06.2002 г., посл. доп. бр. 94 от 25.11.2005 г.:

- Област на висше образование „Социални, стопански и правни науки“:
 - Професионално направление „Администрация и управление“;
 - Професионално направление „Икономика“;
- Област на висше образование „Технически науки“;
- Област на висше образование „Здравеопазване и спорт“:
 - Професионално направление „Медицина“.

Право да преподават по учебните предмети или модули от отрасловата и специфичната професионална подготовка (теория и практика на професията) имат лица с висше образование по специалности от следните професионални направления според Класификатора на областите на висше образование и професионалните направления:

- Област на висше образование „Хуманитарни науки“:
 - Професионално направление „Филология“;
- Област на висше образование „Социални, стопански и правни науки“:
 - Професионално направление „Право“;
- Област на висше образование „Природни науки, математика и информатика“:
 - Професионално направление „Информатика и компютърни науки“;
- Област на висше образование „Технически науки“:
 - Професионално направление „Транспорт, корабоплаване и авиация“.

По учебен предмет или модул от професионалната подготовка, за който няма съответно професионално направление в Класификатора на областите на висше образование и професионалните направления, могат да преподават лица без висше образование, ако са придобили съответната професионална квалификация при условията и по реда на Закона за професионалното образование и обучение.

Професионална квалификация „учител“ не е необходима.

Преподавателите по теория на професията трябва да притежават Свидетелство за управление на моторно превозно средство; да не са осъждани за умишлени престъпления от общ характер и имат не по-малко от 3 години стаж в областта, в която ще преподават; да притежават професионална квалификация и/или професионална компетентност за обучение по темите от учебното съдържание съгласно изискванията на Наредба № 41 от 2008 г. за условията и реда за провеждане на обучение на водачите на автомобили за превоз на пътници и товари и за условията и реда за провеждане на изпитите за придобиване на начална квалификация, издадена от Министерството на транспорта (обн. ДВ, бр. 73 от 2008 г.).

Преподавателите по практика на професията трябва да притежават Свидетелство за управление на моторно превозно средство от същата или по-висока степен; да не са осъждани за умишлени престъпления от общ характер и имат не по-малко от 5 години стаж

като водачи на моторно превозно средство за съответната категория; да притежават професионална квалификация и/или професионална компетентност за обучение по темите от учебното съдържание съгласно изискванията на Наредба № 37 от 2002 г. за условията и реда за обучение на кандидатите за придобиване на правоспособност за управление на моторно превозно средство и условията и реда за издаване на разрешение за тяхното обучение, издадена от Министерството на транспорта и съобщенията (обн. ДВ, бр. 82 от 2002 г.), и Наредба № 41 от 2008 г. за условията и реда за провеждане на обучение на водачите на автомобили за превоз на пътници и товари и за условията и реда за провеждане на изпитите за придобиване на начална квалификация, издадена от Министерството на транспорта (обн. ДВ, бр. 73 от 2008 г.).

Препоръчително е на всеки четири години обучаващите да преминават курс за актуализиране на професионалните знания, умения и компетентности.